

TSAARIN LÄHDE JA HUVIPUISTO PUISTOSUUNNITELMA

VATIMENPOHJA, VIROLAHTI YLEISSUUNNITELMA

SUUNNITELMASELOSTUS V2

1.8.2010

YLEISTÄ

Suunnittelun pohjana on käytetty Maanmittauslaitoksen pohjakarttaa, Virolahden kunnan tekniseltä virastolta saatua alueen pohjakarttaa ja yleiskaavaa, sekä Vatimenpohjan venevalkaman karttaa (vuosiluku 1970-1978) ja ilmakuvaa. Virolahden kunnan tekniseltä virastolta on saatu käyttöön myös Nilovin sopimuksen suomennos. Suunnittelun taustatietojen selvittämiseksi on tutustuttu heinäkuussa 2010 Virolahden kotiseutumuseon aiheesta rakentamiin esittelyseinäkkeisiin Pyterlahdella sijaitsevassa museossa.

Kartta-aineistojen mittakaavat ovat suuria ja kartat ovat näin ollen epätarkkoja. Karttoja on täydennetty maastokäynnein. Tarkkoja maastomittauksia ei ole suoritettu.

Suunnittelun lähtötietoina ovat olleet muistoyhdistyksen edustajilta saadut esitiedot. Lisätietoja maastosta on haettu Virolahden kunnan tekniseltä virastolta edellä mainitusti. Lisätietoja alueen historiaan liittyen on haettu Virolahti Seuralta, Etelä-Karjalan Museosta ja Museovirastosta. Etelä-Karjalan Museon saatavilla oleva aineisto löytyy internetsivulta (www3.lappeenranta.fi/museot/verkkonayttelyt/keisarinmatkasivut/huvipuisto.html). Lisäaineistoa sieltä ei kysyttäessä löytynyt. Museoviraston kuva-arkisto ei ollut käytettävissä siellä käynnissä olevan muuton vuoksi (tieto saatu touko-heinäkuussa 2010 Museoviraston Kuva-arkiston Yli-intendeltiltä). Museoviraston mahdollisia kuvatietoja olisi hyvä tiedustella heidän muuttonsa valmistuttua.

Lähtötiedoiksi on tutkittu Tsaari Nikolai II:sta kertovaa kirjallista, sekä internetistä löytyvää aineistoa. Varsinaisena lähdeoteoksena on ollut Jorma & Päivi Tuomi-Nikulan teos *"Keisarit kesälomalla Suomessa"* (Venäjän keisarien matkat Suomessa. Atena Kustannus Oy, 2002).

SUUNNITTELUN TAVOITTEET

Suunnittelun tavoitteena on luoda periaatteet Virolahden kunnan, Hurpun kylässä, Vatimenpohjassa sijaitsevan Tsaarin lähteen ja Huvipuiston ympäristön kehittämiseksi siten, että kohde kunnioittaa alueen historiallisia lähtökohtia ja palvelee yhdistyksen tavoitteita sekä alueen tunnettavuuden lisäämiseksi että matkailukäytössä. Suunnittelussa on huomioitu alueen nykyinen tila ja ympäristö, sekä puistojen oletetut rakentamis- ja hoitoresurssit.

Erilaisilla elementeillä on sidottu puiston kehittäminen alueen historialliseen kehikseen, sekä olevaan ympäristöön.

Koska lähtötiedon perusteella Keisari Nikolai II ja hänen perheensä arvostivat Suomessa ja erityisesti Virolahden saaristossa vieraillessaan Suomen luontoa ja rauhaa, on tässäkin suunnitelmassa kunnioitettu ja korostettu luontoa ja sen rauhaa. Lähteen ympäristön säilyttäminen ja kehittäminen luontoa kunnioittaen oletettavasti palvelee parhaiten myös tämän puiston käyttö- ja ylläpitotavoitteita. Huvipuistoksi

nimetty alue on suunniteltu ennallistettavaksi yksinkertaisemmin, sijoittamalla sinne kaikki ne toiminnot, jotka siellä saatujen tietojen perusteella ovat olleet Tsaarin ja hänen seurueensa käytössä.

Tässä selostuksessa alueesta käytetään nimitystä ”Tsaarin lähde ja Huvipuisto”. Suunnitelmaluonnos on tulostettu mittakaavaan 1:500 (sentti kartalla on viisi metriä luonnossa).

VESIKAIVO JA LÄHDE

Kesäasukkaiden käyttöön tarkoitetulle vesikaivolle tuova liittymä Tillintieltä toimii myös Tsaarin lähteelle vievän polun liittymänä. Suunnitelmassa on pensasryhmällä erotettu ja suojattu vesikaivoa Tsaarin lähteen muusta alueesta. Vesikaivon ympärille on jätetty noin kahden metrin levyinen kivituhkalla päällystetty käyttötila. Vesikaivolle rakennetaan puiston tyyliin soveltuva katos. Näillä toimenpiteillä on pyritty erottamaan vesikaivon ja Tsaarin lähteen käyttöä toisistaan.

Vesikaivolta kivituhkapäällysteinen käytävä jatkuu kahden metrin levyisenä Tsaarin lähteelle. Käytävä noudattelee metsikössä olevaa nykyisen polun linjausta. Tsaarin lähteen ympärille on suunniteltu liuskekivipäällyste. Tässä on oletettu, että lähteen vieressä oleva puu säilytetään (puun kunto on tarkistettava) ja lähteen tukirakenteisiin ei tehdä muutoksia. Liuskekiveys sovitetaan lähteen viereisen puun runkoon.

Liuskekiveys toimii esim. kynttilöiden ja kukkien laskupaikkana, sekä pysähtymistilana. Kiveys myös korostaa lähteen sijaintia hienovaraisesti.

Lähteen taustaksi on suunniteltu perennaryhmä (esim. kuunlilja, särkynyt sydän, saniainen tms.). Lähteen ympärille on muotoiltu kivituhkakäytävän molemmin puolin leikattavat nurmikkoalueet. Nurmikkoalueiden on ajateltu tuovan tilaa ja rauhaa lähteen ympärille, sekä luovan liikkumistilan lähteellä vieraileville suuremmallekin kävijämäärälle. Nurmialueiden molemmille reunoille on sijoitettu yksi levähdyspenkki. Toinen levähdyspenkki on sijoitettu siten, että puuston, vesakon ja kaislikon raivauksen jälkeen siitä olisi jonkinlainen näkymä merelle. Samaan yhteyteen on sijoitettu ikoninsuojakatos ja tilaa on korostettu perennaryhmällä.

KÄYTÄVÄT JA POLUT, RIUKUAITA JA VÄLINEVARASTO

Lähteeltä kivituhkakäytävä jatkuu metrin levyisenä, olevaa polkua noudatellen, avo-ojan ylitse menevälle sillalle. Silta olisi syytä uusua turvallisuuden vuoksi. Varsinainen Tsaarin lähteen puiston liikkumista varten ajateltu polku on suunniteltu kulkemaan puistoalueella siten, että perustettava nurmikkopolku (nurmikko leikataan) kiertää alueella olevan puuston mukaan polveillen, louhetäytön viereen ja jatkuu siitä haarautuen rantakaislikon reunaan saakka. Polun linjauksessa on ajateltu puistoalueen eri osien saavutettavuutta ja raivauksen jälkeen muodostuvia näkymäalueita. Nurmikkopolun vaihtoehtona voi olla kuorikatteella päällystetty polku tai pitkospuu tyyppinen polku.

Vesikaivon vieressä olevan pensasryhmän keskelle, louhetäytölle vievän nurmikkopolun viereen on sijoitettu työvälinevarasto. Varaston sijoituspaikka on tässä sivussa varsinaisesta lähteen sijainnista ja kuitenkin hyvin saavutettavissa.

Leikattavien nurmikkoalueiden ulkopuolelle jäävä puistoalue jätetään luonnontilaiseksi alueeksi. Kun puistoa perustettaessa puustoa poistetaan ja vesakkoa raivataan, hoidetaan luonnontilainen alue jatkossa riittävin raivaustoimenpitein.

Tillintien varteen on suunniteltu perinteinen riukuaita. Riukuaita toimisi tässä puiston maamerkinä ja liittäisi alueen nykyisyydestään sen historialliseen aikakauteensa.

OLEVA PUUSTO JA NÄKYMÄALUEET, LOUHETÄYTTÖ

Kaikki huonokuntoiset ja vaaralliset puuyksilöt poistetaan. Puustoa raivataan siten, että alue saa riittävästi valoa. Puuston ja vesakon raivauksella avataan suunnitelmassa osoitetut merinäkymät ja peltonäkymä. Puustoa harvennetaan siten, että hyväkuntoisista puuyksilöistä muodostetaan sopivia ryhmiä ja jätetään yksittäisiä maisemapuita. Puustoa jätetään enemmän kasvamaan alueen itäpuolelle.

Louhetäyttö on suunnitelmassa merkitty raivattavaksi esiin. Louhetäyttö toimii puiston rajaavana rakenteena venevalkaman suuntaan. Louhetäytön esiin raivaaminen toimii myös yhtenä puiston historiaan liittävänä elementtinä (Virolahden Heponiemen louhos v. 1830). Saadun tiedon mukaan louhetäyttö tässä olisi tehty 1970-1980.

NURMIKKO, LUONNONTILAISET ALUEET JA KASVILLISUUS

Leikattava nurmikko on kahtena yhtenäisenä alueena, lähteen sijainnin molemmin puolin. Muu alue on jätetty luonnontilaiseksi. Alueen kenttäkerroksen kasvillisuus on olemassaan melko rikas ja tyypillinen. Olevaa luontoa jäisi tällä ratkaisulla puistoon riittävästi ja riittävän laajoina alueina.

Mikäli tähän päädytään, on näin säilytettävälle niittyalueille jätettävä puuston raivauksessa kuitenkin riittävästi puustoa, jotta alueen valo-olosuhteet säilyvät riittävän samankaltaisina. Toinen vaihtoehto on perustaa luonnontilaisiksi jätetyt alueet uudelleen esim. niityiksi tai leikattavaksi nurmikoksi, mikä on näin suurelle alueelle melko suuri prosessi.

Suojapensastoa on suunniteltu vesikaivon lisäksi alueen itäpuolelle, avo-ojan suuntaan, sekä Tillintien varteen. Yksi pienempi pensasryhmä on sijoitettu merkitsemään nurmikkopolkujen risteyskohtaa. Pensaslajit näissä ryhmissä ovat luonnontilaiseen soveltuvia, hoitoa vaatimattomia, esim. taikinamarja, sinikuusama, mökinruusu ja virpiangervo.

PYSÄKÖINTI

Tsaarin Lähdepuiston varsinainen pysäköinti on sijoitettu venevalkamaa vastapäätä Tillintien toiselle puolelle. Suunnitelmassa on osoitettu pysäköintitilaa sekä busseille, että henkilöautoille. Tila toimisi samalla liittymällä kuin kartassa oleva peltotie. Pysäköinti on kuitenkin mitoitettu siten, että peltotie pysyy vapaana tilana. Tilaan on osoitettu yhtäaikaaisesti kymmenen henkilöautopaikkaa, yksi invapaikka ja kaksi linja-autopaikkaa. Linja-autojen oletetaan peruuttavan Tillintielle. Pysäköinnin tarkka mitoitus vaatii tätä pohjakarttaa tarkempia maastomittoja.

Toinen pysäköintipaikka linja-autolle on osoitettu Tillintien varteen, ennen Tsaarin lähteen puiston liittymää. Paikka on mitoitettu linja-auton pysäköinnin normien mukaisesti.

Molemmat pysäköintipaikat vaativat tieliikennelain mukaiset opasteet.

HUVIPUISTO

Huvipuistoon on lähtötietojen mukaan kuulunut lautarakenteinen tenniskenttä ja katsomo, karuselli, pienoisgolf-rata ja keittopaikka sekä portti. Tenniskenttä (koko

8x23 m) on nyt suunniteltu rakennettavaksi samoin lautarakenteisena, väreinä valkoinen ja vihreä. Tenniskentän länsisivustalle on suunniteltu katsomo ja aurinkokatos. Valokuvien perusteella katos on ollut seipäiden väliin kiinnitetty valkoinen kangas. Karuselli on sijoitettu oletetulle paikalleen ja sen säde on suunnitelmassa viisi metriä. Karuselli rakennetaan samalla periaatteella kuin alkuperäisestä säilynyt valokuva osoittaa. Pienoiskolf-rata on arvioitu yhdeksän radan suuruiseksi ja sen viereen on sijoitettu ”keittopaikka”. Keittopaikan sisällöstä ja sijainnista ei ole tarkempaa tietoa. Portti on sijoitettu lähimpään kulmaan, josta huvipuiston alueelle nyt tuntuisi luontaisimmalta saapua. Alueen keskelle on suunniteltu kaksi lipputankoa siten, että niiden ympärillä on riittävästi tilaa hieman suuremmallekin lipunnostoa seuraavalle joukolle. Nykyisyyttä huvipuistoon on tuotu sijoittamalla lipputankojen viereen kaksi kesäkukka-astiaa.

Huvipuiston alue näyttää valokuvien perusteella olleen nurmi pintainen. Suunnitelmassa alue on merkitty leikattavaksi nurmikoksi. Tällä ratkaisulla alue on helposti vierailevien liikuttavissa ja kooltaan kuitenkin kohtuullinen hoitoresursseja ajatellen.

Lähtötietojen mukaan huvipuisto on ollut rajattu ainakin kahdelta sivustaltaan (pohjoinen- ja länsisivustat) riukuaidalla. Uudelleenrakennettuna puisto olisi hyvä aidata riukuaidalla kaikilta sivustoiltaan, paikan rauhoittamiseksi ja maastoon merkitsemiseksi.

